

במדינה

העם

אלימות מול אלימות

כאשר נעלם האמון

בשיטתון הצדק

נפרץ השער לאלימות

בנמלה-התעופה לוד הסתערו שובתים בריכבם על שוטרי מישמר-הגבול, שהגנו על מפערי-שביתה, שהוכאו כדי לפרוק מיטעו ממטוסים.

באשקלון שלף נבחני-הגינה אקדח והרג את בוחניו (ראה עמודים 28-29).

נראה כאילו השתררה האלימות במדינה.

שובת עירום ושוטרים מדור להרים קול ולחרים יד

אין דין ואין דיין, וחבורות של בריונים עשו כה ככל העולה על רוחם. דרפוק על השולחן, זה כנון — אבל זהו רק צד אחד של המטבע.

נכונות השובתים לקחת את החוק בידים ולהשתמש באמצעים פראיים ואלימים — נולדה מתוך תחושה עמוקה של תיסכול. ההסתערו על מישמר-הגבול באה אחרי שהמישמר והמישטרה הופעלו ככל סיכוכי-העבודה האחרונים, באמתלות שונות, כדי לשבור את השביתות ולהשליט על העובדים בכוח את מרות הבוסים המיפולגתיים חממור נים, השולטים בהסתדרות.

לא המתפרעים אשמים אם השתלטה במדינה כולה ההרגשה שמי ש... אינו דופק על השולחן — אינו משיג דבר, ושגם לעז עניין צודק אין ברירה אלא להרים את הקול, ולעתים קרובות גם את היד. כאשר נעלם האמון בשליטון הצדק ובטוהר החוק — נפרץ השער לרווחה בפני האלימות. או אלימות גורדת אלימות, הלחץ של השליטון נקלע בלחץ נגדי של מי שרואים עצמם כ"נדסקים" — ובסוף לא ברור עוד מי הגורם לאלימות, ומי המגיב עליה.

הרפורמה

הדממה שלבני הסערה

שעון גדוד מתקתק

בחלל המדינה

עד שתבוא החתמוצות

דממה דקה השתררה במדינה. לרבים היה נדמה שזוהי הדממה שלפני הסערה. דממה זו חיקתק השעון הגדול של הרפורמה של ועדת ברישחר.

ככל שהתקרבו מחוגי השעון אל המועד המכריע — האחד באוגוסט, שבו צריכים להשתלם משכורות חודש יולי על פי הרי פורמה — כן גברה הדאגה מפני הת פוצצות.

אשדיות מתקוקות. רוב רובם של ה עובדים בארץ לא ידעו עדיין מה צפוי להם. הם חיו עדיין בענן של אשליות מתקוקות. באזניהם צלצלו עדיין האבט (המשך בעמוד 20)

וגלוי עם הרמטכ"ל, לא חסך ממנו את שבת לשוננו.

ייתכן וזוהי אחת הסיבות לכך שעור הוא כיום אחד הקצינים הבכירים הבודדים ב- מילואים, שטרם קיבל את מינוי החרום שלו. לימי מלחמה. וזאת, שבועות רבים אחרי שפורסם בסומבי כי המטכ"ל קבע מינויי חירום לכל הקצונה הבכירה שבי מילואים, כדי למנוע הישנות מצב, כפי שאירע במלחמת יום-הכיפורים, שעשרות קצינים בכירים לא קיבלו תפקידים. הס' תובנו בין היתירות והפריעו יותר משתרמו לניהול המערכה.

בעת ההודעה על כך, שהה עור וייצמן עצמו בחו"ל, ומשום כך לא קיבל הודעה על מינוי החרום שנקבע לו. אלא שמצב זה נשאר בעינו גם אחרי שחזר מחו"ל. העדר מינוי לא הפריע לעור לפתוח במערכה אישית ופרטית בנושאים שנראו לי קריטיים לגבי ביטחון המדינה וצה"ל. במיסגרת זו הוא נפגש עם שר-הביטחון שמעון פרס, שטח בפניו את דיעותיו ותבע ממנו לנקוט פעולה, מתוקף היותו האיש האחראי על תחום זה. מה שאמר עור לפרס הוא, כמובן, בבחינת סוד כמס. אולם יש להניח כי בין השאר תבע וייצמן גם שורה של מינויים חדשים בתפקידו מפתח בכירים.

על רקע זה נוצרה יותר ממתני חות בין עור וייצמן, לבין הרי רמטכ"ל ומפקד חיל-האוויר הנוכחי, ח' האדוף בנימין פלד.

בני פלד הוא בן טיפוחיו של עור וייצמן בחיל-האוויר. את עלייתו בסולם הקאריירה הצבאית עד לתפקיד של מפקד חיל-האוויר, הוא יכול לזקוף לא במעט לזכותו של עור וייצמן. בספרו לך שמייס, לך ארץ, חלק עור וייצמן שבחים לא מעטים לאלוף פלד, ולדרך בה פקד והנהיג את חיל-האוויר במלחמת יום-הכיפורים.

אלא שדברים אלה לא מנעו עתה חילוקי דיעות חריפים ביותר ביניהם, שהגיעו עד לידי עימות חריף ביותר.

הצעה

בלתי-קוסמת

ב שדב מפויים של המיתקפה שערך עור וייצמן, השתרבב לתוכה גם מוטי הוד. הוא תמך בכמה מהשגותיו ותביעותיו של מי שקדם לו בפיקוד על חיל-האוויר. כתוצאה מכך גרם מוטי הוד למצב בו נוצרה כלפיו התנגדות לא רק בקרב פקידות משרד-הביטחון.

היה זה כנראה הקש ששבר את גב הגמל והביא את מוטי הוד למסקנה כי לא נותרה לו דרך אלא לפרוש ממערכת הביטחון. בשעתו רצה מוטי הוד לנהל את התעי שיהה האווירית. הדרך לכך נחסמה בפניו על ידי משה דיין. עתה, במיסגרת תפקידו החשובים כיועץ בכיר במשרד-הביטחון, הוא הגיע למסקנה כי יוכל למלא את ה משימות החיוניות שלו רק אם יופקדו בידיו סמכויות מתאימות. למעשה, חתר מוטי הוד לקבל את תפקיד עור שר-הביטחון, עם סמכויות דומות לאדה שהיו בשיטתו לצידיה.

שמעון פרס לא היה יכול להעניק דמוטי הוד מעמד זה. לא במעט גרמה לכך הזדהותו של הוד עם מאבקו החשאי של עור וייצמן מי אתורי-הקלעים. כאשר ראה מוטי ש הדרך לתפקיד של ממש, בו יוכל גם לבצע ולא רק ליעץ, נחסמה בפניו שוב — הוא החליט לפרוש.

פרס עצמו הגיע למסקנה כי אין עוד מנוס מלהחזיר את מיבנה משרד-הביטחון לקדמותו, למנות עור שר שיחלוש על כל המשרד וינהל את ענייניו. אין זו אומנם השיטה הטובה והרצויה, אבל בשלב זה זוהי הדרך היחידה, לדעתו, כדי להשתלט על האנרכיה שפשטה במשרד.

התפקיד הבכיר והחשוב של עור שרי הביטחון הוצע לשורה שלימה של אישים. בין השאר הוצע התפקיד גם לאלופי הרי מילואים ישראל טל, ישעיהו גביש ודן טולקובסקי. כל אחד מהם, מסיבותיו שלו, דחה את ההצעה. מה שברור הוא שכיום אין זו הצעה קוסמת ביותר, השתלטות וכפויי-טובה.

כל הסימנים מעידים על כך שגם האלוף (מיל), צור, שהוא עתה אחד ממנהלי קונר צרן, כלל, אינו שש לחזור אל התפקיד אותו נטש. צ'רה מודע כנראה לעובדה שהסכמתו לקבל את התפקיד עלולה לעורר נגדו ביקורת ציבורית חריפה ביותר, הן בשל חלקו בפרשת רוד, והן בשל אחריותו ליצירת אותה אווירה במערכת-הביטחון, שעל רקעה צמחה ופשטה השחיתות.

ברצונו, ולמעשה תפק כתוצאה מכך לאחת מרמיות המסתח של המשק הישראלי. פרס הבין את הסכנה שברכיו כה גדול של סמכויות ואחריות בידיו של איש אחד. כיום אין עוד ספק, שאם פשטה השחיתות במערכת הביטחון כפי שהתגלתה בחודשים האחרונים, אשמה בכך לא במעט שיטת הניהול, לה היה אחראי צבי צור. ניסיונו של פרס לאייש את מקומו של צור בשורה של אנשי מפתח בעלי רקע בטחוני והכשרה מקצועית בתחומים בהם יעסקו, היה ניסיון בכיוון הנכון. הוא נכשל משום שפרס ניתק את עצמו מענייני המשרד, משום שהמטכ"ל החדש, יצחק עירונ, היה אישיות חלשתי-אופי שהכובע שהולבש עליו היה גדול ממדותיו, ומשום שאנשי משרד-הביטחון סירבו להשלים עם חשינויים.

כד הגיע משרד-הביטחון בניי הולוכי-כביכול של שמעון פרס, למצב של אנרכיה גמורה. בצד פרויקט מים ביטחוניים חשובים לכשעצי מם, בהם הושגו הישגים הראויים להערכה, היו כישלונות וביזיונות ברברים פעוטים. הדברים הגיעו עד לידי כך שבמשרד-הביטחון לא ניתן להניח עניינים דחופים פשוטים ביותר בשל העדר שיתוף-פעולה, ניסיונות להכשלה במיתכון וחוסר קומוניקציה במובן הפשוט ביותר. זהו מצב מתסכל, העלול לרפות את ידי הם של האנשים המסורים והנלהבים ביותר. זוהי גם אחת הסיבות, אולי העיקרית, לפרישתו של מוטי הוד ממשרד-הביטחון, אחרי שכל ניסיונותיו לחולל שינוי ולמצוא

לחיותו ראש-משלה, ובעיקר בשנות שלי טחו הארוכות של משה דיין על המערכת הביטחונית. האדם היחיד שניסה למלא את תפקיד שר-הביטחון במשמעות של שר האחראי על משרד-הביטחון, היה פנחס לבון, שסולק מכהונתו כעבור תקופה קצרה. לזכותו של שמעון פרס ניתן לומר כי כאשר נטל עליו את תפקיד שר-הביטחון, הוא הבחין בחולשות המערכת וניסה לחולל בה מהפכה. האבסורד הוא שפרס ניסה לשנות מערכת שהוא אחראי במידה לא מועטה לצורתה הנוכחית. בתפקידו בעבר כמנכ"ל משרד-הביטחון וכסגן שר-הביטחון, היה לו תפקיד לא מבוטל כלל ועיקר בעיצוב המיסגרת של מערכת-הביטחון.

פרס, שהלך ברכי קודמו ולא הפך לשר-ביטחון אמיתי המנהל את ענייני משרדו, ניסה להכניס אנשים חדשים למשרד הביטחון ולהחזיר בו נוהלי עבודה חדשים, יעילים יותר ומבוקרים יותר. הוא חשב כי יוכל להשתלט על ענייני המשרד באמצעות מערכת שליטה ופיקוח שתוסקד בידי אנשי שים הגאמנים לו.

אלא שהמערכת לא היתה מוכנה להסתגל לשינוי. היא לא היתה מוכנה לקלוט אנשים מבחוץ. שיכפו עליה דרכים חדשות. זוהי עובדה שאינה ניתנת ל עירעור: כי אדם שהובא מבחוץ אל מערכת הביטחון, כדי ליעץ ו ל שפר את עבודת המערכת, הוכשל ונכשש תוך זמן קצר. מבחינה זו לא היה מנגנון משרד-הביטחון שונה ממונגנוני המשרדים הממשלתיים האחרים, שגם בהם מתנגרת ה

עור וייצמן בחברת שר-הביטחון שמעון פרס, ששימש בזמן האחרון ככותב להסתערו של עור על מערכת-הביטחון. עור תבע מפרס לחולל שינויים, כולל שינויים פרסונאליים קיצוניים במערכת הביטחון וצה"ל.

עור ופרס

מוצא מהמצב של אנרכיה מוחלטת. עלו על שידטון. אולם הרברים אינם מתחילים ומסתיימים רק במח שקורה בי משרד-הביטחון. הם קשורים למה שמתרחש במערכת הביטחונית כור לה, כולל צה"ל.

סקירות למוטי הוד במשרד-הביטחון הוא מה שאירע לשורה שלימה של אנשים מבחוץ שהוצנחו אל המערכת. מחרגע הראשון לכניסתם לתפקידים הם לא זכו לשיתוף פעולה מצד הפקדי דות הבכירה. נעשו ניסיונות להתי נכח להם, לחצר את צעדיהם, לחכי שים — מתוך כוונה ברורה שי העסק יומאם להם תוך זמן קצר, והם יסתלקו מרצונם ויפנו את ה מקום לחוג של משרד-הביטחון.

כיום אין זה עוד סוד שבקרב כמה מומחים ביטחוניים קיים מצב של אי-נחת ואי שביעות-רצון, אם להשתמש בלשון המעטה, לנוכח מה שמתגלה לעיניהם בי מגעיהם עם מערכת-הביטחון. בפי רבים מהאנשים שהיו בעבר חלק מתערכת הרי ביטחונית על כל שלוחותיה ומילאו בה תפקידים מרכזיים, יש כיום דברי ביקורת קשים ביותר על הדרך בה מתנהלים ה עניינים.

אל אלה הצטרף בשבועות האחרונים אלוף (מיל), עור וייצמן, לשעבר מפקד חיל-האוויר וראש אג"ם במטכ"ל. עור, הנמצא עדיין בעמדת המנה, על פי הגדרתו, בתחום הפוליטי, יצא להסתי רות נרחבת בתחום הביטחוני, לנוכח מה שנראה בעיניו כמחדלים חמורים ביותר. הסתערו על עור, שכרדו וכטבעו נעשית בברקים ורעמים, נערכה מאחורי-הקלעים, הרחק מוקדרי הפירסומת ומעיני הציבור, לעור וייצמן יש במה חשגות חמורות ביותר לגבי מה שמתרחש במערכת הביטחון וצצה"ל. לא מכבר הוא נתן ביטוי להשגותיו אלה בכנס של קצינים בכירים בו נטל חלק ושב ושתתף גם הרמטכ"ל, רב-אלוף מרדכי ("מוטה") גור. באותו כנס הגיע וייצמן לעימות פומבי

כישלונות

וביזיונות

מצב זה לא היה קיים בתקופת כהור נתו של משה דיין, מסיבה אחת. מסיבה אחת.

שר-הביטחון האמיתי בתקופת דיין, במוי בן של שר האחראי למתרחש במשרד הביטחון ומנהל את ענייניו, לא היה השר עצמו, אלא עוזר השר, רבי-אלוף (מיל), צבי ("צ'רה") צור. צור הוא שלמעשה ניהל את כל הפעילות הכלכלית, הכספית והמבצעית של המשרד, כשהוא מרכז בי ידיו סמכויות עצומות ואחריות אדירה. למעשה, כל הצד האורחי של מערכת הביטחון היה נתון בתחום שליטתו. הוא יכול היה לשחק בסכומים של מיליארדים